

Proceedings

ครั้งที่
13th

Nouveau Economy for Human Security

เศรษฐกิจวิถีใหม่เพื่อความมั่นคงของมนุษย์
การประชุมวิชาการระดับชาติ

2 มีนาคม 2566

ร่วมกับ

Medicine

Water

Clothing

Energy

Plant-based Meat

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2

Good Governance-Based Administration of School Administrators as Perceived by Teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2

นฤมล เดชะ¹ บุญเลิศ ธาณิรัตน์² ปนัดดา จิตคง^{*3} และहरรรษา นิลวิเชียร⁴

Narumon Decha¹ Boonler Taneerat² Panadda Jitkong^{*3} and Hansa Nilvichien⁴

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้¹

Master Degree Student, Master of Education Program in Education Administration, Southern College of Technology¹

ดร.ประจำหลักสูตร หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้²

Dr. Faculty Member of Education Program in Educational Administration, Southern College of Technology²

อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้^{*3}

Faculty Member of Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Southern College of Technology^{*3}

รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้⁴

Associate Professor Dr., Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Southern College of Technology⁴

*Corresponding author, sanpakorn_plo@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู 2) เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน วิทยฐานะ ขนาดของโรงเรียน เพศ และวิทยฐานะผู้บริหาร และ 3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบพหุคูณ โดยวิธี LSD

ผลการวิจัย พบว่า 1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามทัศนะของครู โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน 2. ครูที่มีเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดสถานศึกษา วิทยฐานะ เพศผู้บริหารต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ครูที่มีวุฒิการศึกษา และมีผู้บริหารที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ด้านหลักประสิทธิภาพไม่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรให้มีการพัฒนาความสามารถในการทำงาน ควรส่งเสริมให้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับงานในแต่ละฝ่ายให้เป็นรูปธรรม 2) ด้านหลักประสิทธิผล ไม่สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน ควรจัดโครงสร้างการบริหารงานแต่ละฝ่าย กำหนดภาระงานให้ชัดเจน 3) ด้านหลักการตอบสนอง ไม่เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมแสดงความคิดเห็น ควรเปิดใจยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง 4) ด้านหลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ ขาดทักษะในการดำเนินแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันต่อความต้องการของผู้รับบริการ ควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหา 5) ด้านหลักเปิดเผยและโปร่งใส ไม่ได้ปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน ควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพิ่มข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน 6) ด้านหลักนิติธรรม การดำเนินงานภายในสถานศึกษาเลือกปฏิบัติ ควรใช้กฎระเบียบและข้อบังคับเดียวกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ 7) ด้านหลักความเสมอภาค มอบหมายงานครูและบุคลากรแต่ละคนไม่เท่าเทียมกัน ควรมอบหมายภาระงานให้กับทุกคนได้ทำ และมีการกระจายภาระงานให้ทุกคน 8) ด้านหลักการมีส่วนร่วมและการพยายามแสวงหาฉันทามติ ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการ ครู บุคลากรและชุมชน ควรเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็น 9) ด้านหลักการกระจายอำนาจ มอบอำนาจหน้าที่ให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียนไม่ตรงกับความถนัดและความสามารถของบุคคล ควรจัดทำข้อมูลบุคลากร

เกี่ยวกับวุฒิทางการศึกษาและความสามารถพิเศษ และ 10) ด้านหลักคุณธรรมและจริยธรรม ขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง ควรยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดี

คำสำคัญ หลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This study aimed to investigate good governance-based administration of school administrators as perceived by teachers, to compare good governance-based administration among school administrators as perceived by teachers in related matters to gender, degree of education, work experience, academic standing, school size, gender and academic standing of their administrators, and to examine problems with suggestions on the good governance-based administration. A sample of 327 government teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 was obtained by using stratified and simple random sampling methods. The sample size was determined size table with 95 percentage confident. The data collection instrument was a five-point rating scale questionnaire with the IOC ranging from 0.6 – 1 and the coefficient alpha of .978. The statistics in the analyzed using percentage, mean, statistics deviation, One-way Analysis of Variance, and Least Significant Difference test.

The findings showed that 1) the overall good governance-based administration of school administrators as perceived by teachers was found at a high level as in all individually considered aspects. 2) The teachers with different genders, work experiences, school sizes, academic standings, administrators of different genders had a statistical significant difference in their perception at the .001 level. Teachers having different degrees of education and administrators with different academic standings had no differences in their perception and 3) problems included administrators prioritizing paper work over teaching and learning management, multiple assignment procedures and tasks which did not meet individuals' aptitudes, administrators not accepting the opinions of others and adhering strictly to the rules. It was, therefore, suggested that administrators should prioritize teaching and learning management over paper work, supervise and evaluate teachers' performance constantly, assign tasks that meet individuals' capabilities, listen to others' opinions and allow participation by all teachers in school improvement.

Keyword: Perception, Good Governance, School Administrators

บทนำ

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) พบว่า มีการใช้ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2532 ในรายงานของธนาคารโลก (World Bank) เรื่อง “Sub-Sahara Africa from Crisis to Sustainable Growth” ต่อมากองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) ได้วิเคราะห์และศึกษาเกี่ยวกับการให้ประเทศต่าง ๆ กู้เงินเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ ซึ่งพบว่า ธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่ความสำเร็จในการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจของประเทศ จากนั้นแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลก็ได้ถ่ายทอดผ่านหน่วยงานต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ สำนักงานโครงการพัฒนาสหประชาชาติและองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา เป็นต้น สำหรับประเทศไทยนั้นผลจากวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 ทำให้ทุกฝ่ายในสังคมหันมาให้ความสนใจในเรื่องธรรมาภิบาลมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องอันเกิดจากการขาดระบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพไม่มีการควบคุมและตรวจสอบถ่วงดุลอย่างเป็นระบบปฏิบัติการปลูกฝังจิตสำนึกจริยธรรมทำให้เกิดรูรั่วไหลการกระทำผิด ฉ้อฉลและทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะในส่วนของภาครัฐนั้น พบว่ายังคงมีความซ้ำซ้อนสิ้นเปลืองและปัญหาที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน จำเป็นต้องมีการรื้อปรับระบบราชการให้ทันสมัยและสามารถรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555)

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นการปกครองการบริหารจัดการ การควบคุม ดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองคลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดีที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่นำมาใช้ในการบริหารงาน ในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้ทบทวนและวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีง่ายต่อความเข้าใจสะดวกต่อการจดจำและนำไปปฏิบัติรวม ทั้งมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพบริบทของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555) หลักธรรมาภิบาลนั้นถือเป็นมิติใหม่ของการบริหารงานภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูงตามความต้องการของประชาชนที่ต้องการสนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น การบริหารอย่างโปร่งใส มีคุณภาพด้วยระบบในการบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วยนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด คือ ผู้บริหารซึ่งนับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญในการจัดระบบบริหารทั้งในทางวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารงานทั่วไป ให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี หรือธรรมาภิบาล นำนโยบายสู่การปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความสามารถในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการบริหารที่จะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจสั่งการ ซึ่งเป็นเครื่องชี้หรือกำหนดทิศทางในการทำงานของบุคลากรในการทำงาน ดังนั้นการตัดสินใจใด ๆ ย่อมมีผลกระทบต่อหน่วยงานซึ่งอาจทำให้เกิดประสิทธิภาพหรือเกิดความล้มเหลวในหน่วยงานได้ หลักธรรมาภิบาล หรือ Good Governance จึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี (เกษม วัฒนชัย, 2546)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ตระหนักในความสำคัญของการเตรียมการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อร่วมสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนต้นตว ละเอียดต่อการทุจริตประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ โดยดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาเพื่อวางรากฐานการปลูกจิตสำนึก ซึ่งเป็นกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต, 2563) ดังนั้นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล และต้องการศึกษาว่า ผู้บริหารในทัศนะของครูที่ปฏิบัติอยู่ในระดับใดเพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันได้ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป โดยผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งยังส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน วิทยฐานะ ขนาดของโรงเรียน เพศผู้บริหาร และวิทยฐานะผู้บริหาร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีการวิจัย

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีการศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ด้วยระบบ Google Form

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 2,157 คน จาก 202 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช

เขต 2, 2563) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 327 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งค้นคว้าข้อมูลและพัฒนาแบบสอบถามขึ้นจากเอกสารทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยคำถามจะเป็นลักษณะ ให้เลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (พรหมณี ลีกิจวัฒน์, 2558) มืองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล 10 หลัก คือ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ 5) หลักเปิดเผยและโปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการมีส่วนร่วมและการพยายามแสวงหาฉันทมติ 9) หลักการกระจายอำนาจ และ 10) หลักคุณธรรมและจริยธรรม โดยข้อคำถามเป็นลักษณะให้เลือกตอบ 5 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับปฏิบัติ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 ระดับดี ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 ระดับควรปรับปรุง และค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 ระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง (บุญศรี พรหมมาพันธ์, สรชัย พิศาลบุตร, และส่งศักดิ์ ทิตาราม, 2554) และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) มาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับ .06 ถึง .1 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 30 คน ที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย จากนั้นนำผลที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา .978 (Cronbach's Alpha = .978) จึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistical Analysis) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลที่ได้จากการวิจัย และทดสอบสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบพหุคูณ โดยวิธี LSD เพื่อหาทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 ที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัย

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.45) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ หลักประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.34) หลักประสิทธิผล ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.43) และหลักการตอบสนอง ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.43) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.42) ผลสรุปรายด้านตามทัศนะของครูต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1.1 ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และที่เหลืออยู่ในระดับดีทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การจัดการควบคุมการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า การวางแผนการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรให้มีการพัฒนาความสามารถในการทำงานตามภารกิจจนเกิดความสำเร็จ

1.2 ด้านหลักประสิทธิผล โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับดีทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทุกฝ่าย การพัฒนางานอย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของส่วนรวม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านหลักการตอบสนอง โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การดำเนินงานของสถานศึกษาตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนำผลมาปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบ และการจัดช่องทางในการรับฟังและเรียนรู้ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพียงพอและครอบคลุม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระบบการให้บริการของสถานศึกษามีขั้นตอนที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนยะของครูตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน วิทยฐานะ ขนาดของโรงเรียน เพศของผู้บริหาร และวิทยฐานะของผู้บริหาร ดังนี้

2.1 ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนยะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน แสดงว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนยะของครู ตามตัวแปรเพศ ต่างกัน ซึ่งพบว่าครูที่เป็นเพศหญิง มีทัศนยะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่า ครูที่เป็นเพศชาย

2.2 ครูที่มีวุฒิกการศึกษาต่างกัน มีทัศนยะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนยะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน พบว่า ด้านหลักการตอบสนอง ด้านความเสมอภาคและด้านหลักคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านหลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักประสิทธิผล และด้านหลักการกระจายอำนาจ แตกต่างกัน

2.4 ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทัศนยะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน พบว่า เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ ด้านหลักเปิดเผยและโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักการมีส่วนร่วมและการพยายามแสวงหาฉันทามติ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักคุณธรรมและจริยธรรม และด้านประสิทธิผล แสดงว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนยะของครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน แตกต่างกันทุกด้าน

2.5 ครูที่อยู่ในขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนยะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน พบว่า ครูที่ทำงานอยู่ในขนาดสถานศึกษาขนาดเล็ก มีทัศนยะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่า ครูที่ทำงานอยู่ในขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักประสิทธิภาพ และหลักการมีส่วนร่วมและการพยายามแสวงหาฉันทามติ

2.6 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามทัศนยะของครู แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ ด้านหลักเปิดเผยและโปร่งใส ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักการมีส่วนร่วมและการพยายามแสวงหาฉันทามติ แตกต่างกัน

2.7 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะต่างกันมีทัศนยะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนยะของครู ไม่แตกต่างกัน

3. ผลสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนยะของครู ดังนี้

1) ด้านหลักประสิทธิภาพไม่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรให้มีการพัฒนาความสามารถในการทำงาน ควรส่งเสริมให้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับงานในแต่ละฝ่ายให้เป็นรูปธรรม 2) ด้านหลักประสิทธิผล ไม่สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน ควรจัดโครงสร้างการบริหารงานแต่ละฝ่าย กำหนดภาระงานให้ชัดเจน 3) ด้านหลักการตอบสนอง ไม่เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมแสดงความคิดเห็น ควรเปิดใจยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง 4) ด้านหลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ ขาดทักษะในการดำเนินแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้หันต่อความต้องการของผู้รับบริการ ควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหา 5) ด้านหลักเปิดเผยและโปร่งใส ไม่ได้ปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน ควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพิ่มข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน 6) ด้านหลักนิติธรรม การดำเนินงานภายในสถานศึกษาเลือกปฏิบัติ ควรใช้กฎระเบียบและข้อบังคับเดียวกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ 7) ด้านหลักความเสมอภาค มอบหมายงานครูและบุคลากรแต่ละคนไม่เท่าเทียมกัน ควรมอบหมายภาระงานให้กับทุกคนได้ทำและมีการกระจายภาระงานให้ทุกคน 8) ด้านหลักการมีส่วนร่วมและการพยายามแสวงหาฉันทามติ ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการ ครู บุคลากรและชุมชน ควรเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็น 9) ด้านหลักการกระจายอำนาจ

มอบอำนาจหน้าที่ให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียนไม่ตรงกับความถนัดและความสามารถของบุคคล ควรจัดทำข้อมูลบุคลากรเกี่ยวกับบุคลิกทางการศึกษาและความสามารถพิเศษ และ 10) ด้านหลักคุณธรรมและจริยธรรม ขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของตนเอง ควรยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดี

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมทั้ง 10 ด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ 1) ด้านหลักประสิทธิภาพ 2) ด้านประสิทธิผล 3) ด้านหลักการตอบสนอง 4) ด้านหลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ 5) ด้านหลักการเปิดเผยและโปร่งใส 6) ด้านหลักนิติธรรม 7) ด้านหลักความเสมอภาค 8) ด้านหลักการมีส่วนร่วมและการพยายามแสวงหาฉันทามติ 9) ด้านหลักการกระจายอำนาจ และ 10) ด้านหลักคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.45) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารงานอย่างชัดเจน การหลักการในการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจ มอบหมายงานให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ครู บุคลากร ตลอดจนผู้รับบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธนิภา ไชยศรี (2563) เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผล โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีณยู หงษาวงศ์ (2564) ได้ศึกษา เรื่อง ทัศนะของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า ครูมีทัศนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก มีดังนี้

1.1 หลักประสิทธิภาพ พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.34) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม นอกจากนี้ต้องมีการลดขั้นตอน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการทำงานตามภารกิจเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามแผนที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวดี อุทัยกรณ์ (2559) เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาชัยสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 พบว่า การการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักประสิทธิภาพ พบว่า อยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญลักษณ์ มาลัย (2563) เรื่อง ทัศนะของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าการการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักประสิทธิภาพ พบว่าอยู่ในระดับดี

1.2 หลักประสิทธิผล พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.43) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทุกฝ่าย มีการวางแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของส่วนรวม สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ เกิดความคุ้มค่าในการดำเนินงาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญลักษณ์ มาลัย (2563) เรื่อง ทัศนะของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักประสิทธิผล พบว่าอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธนิภา ไชยศรี (2563) เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผล โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า การการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ด้านหลักประสิทธิผล พบว่าอยู่ในระดับดี

1.3 ด้านหลักการตอบสนอง พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.43) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาตอบสนอง

ต่อความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดมีระบบและขั้นตอนที่รวดเร็วมีประสิทธิภาพ มีการจัดช่องทางในการรับฟังและเรียนรู้ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพียงพอและครอบคลุม สามารถสร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองต่อความคาดหวังและความต้องการได้อย่างครอบคลุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ศรีณยู หงซาวงศ์ (2564) เรื่อง ทักษะของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านหลักการตอบสนอง พบว่า อยู่ในระดับดีและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวดี อุทัยกรณ์ (2559) เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาฉกรรจ์ ด้านหลักการตอบสนอง พบว่า อยู่ในระดับดี

2. เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ตามตัวแปรเพศวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน วิทยฐานะ ขนาดของโรงเรียน เพศของผู้บริหาร และวิทยฐานะของผู้บริหาร ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ตามตัวแปรเพศพบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานในสถานศึกษาผู้ที่มีเพศต่างกัน อาจจะได้รับมอบหมายให้ทำงานที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมโดยเฉพาะเพศชายที่ต้องรับผิดชอบงานส่วนใหญ่ในโรงเรียนที่เป็นงานหนัก เช่น ฝายอาคารสถานที่ จึงส่งผลทำให้ครูเพศชายมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวดี อุทัยกรณ์ (2559) เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาฉกรรจ์ ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ยกเว้น ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความเสมอภาคและด้านหลักประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ตามตัวแปรวุฒิการศึกษาพบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในโรงเรียนทั้งที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับสูงกว่าปริญญาตรี ต่างเรียนรู้ แสวงหาความรู้หรือเข้าอบรม สัมมนาจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาความรู้และความสามารถของตนเอง ทันทต่อการเปลี่ยนในยุคสมัย ครูในโรงเรียนต่างรับรู้และยอมรับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวดี อุทัยกรณ์ (2559) เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 พบว่า ผลเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส นาคปทุม (2559) เรื่อง การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า ผลเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามวุฒิการศึกษา ระหว่างปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมไม่แตกต่าง สำหรับรายด้านแตกต่างระดับน้อยมี 2 ข้อ คือ หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม ยกเว้นด้านหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใสหลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าไม่แตกต่าง

2.3 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานและการดูแลเอาใจใส่ รวมถึงการให้ความสำคัญแก่ครูอย่างเท่าเทียมกัน แต่การมอบหมายงานให้กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานครูที่สามารถใช้เทคโนโลยี และมีความรับผิดชอบต่องาน รับผิดชอบต่องานดีกว่าครูท่านอื่น จึงทำให้ครูได้รับรู้พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส นาคปทุม (2559) เรื่อง การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม

เทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า ผลเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี และ 10-20 ปี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ระดับดีทุกด้าน

2.4 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ตามตัวแปรวิทยฐานะ พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีวิทยฐานะและครูที่ไม่มีวิทยฐานะมีโอกาสและได้รับ ความไว้วางใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเสมอภาคกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิชล เพิ่มพูน (2560) เรื่อง การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชระยอง เขต 1 พบว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว จำแนกตามวิทยฐานะ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2.5 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่อยู่ในขนาดสถานศึกษา ต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักประสิทธิภาพ และหลักการมีส่วนร่วมและการพยายามแสวงหาฉันทามติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขนาดของสถานศึกษาไม่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีณยู หงษาวงศ์ (2564) เรื่อง ทัศนะของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผลเปรียบเทียบ พบว่า ทัศนะของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของภูวินทร์ รักษ์พงศ์ (2559) เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.6 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ตามตัวแปรเพศผู้บริหาร พบว่า ครูที่มีผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะธรรมชาติของเพศชายและเพศหญิง จะมีความละเอียดรอบคอบ ในการปฏิบัติหน้าที่มีวุฒิภาวะในการทำงานแตกต่างกันไปตามสภาพงานและเพศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษดา ส่งแสง (2562) เรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครู ตามบริบทสถานศึกษา เพศของผู้บริหาร ต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้อง กับสมมุติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาทุกเพศ คือ ทั้งที่เป็นเพศชาย และเพศหญิง ต่างก็ตระหนักและให้ความสำคัญ และความจำเป็นของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

2.7 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ตามตัวแปรวิทยฐานะผู้บริหาร พบว่า ครูที่มีผู้บริหารที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยฐานะต่างกันก็มีมุมมองความคิดเห็นต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิชล เพิ่มพูน (2560) เรื่อง การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชระยอง เขต 1 พบว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว จำแนกตามวิทยฐานะ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแต่มีวิทยฐานะ ต่างก็ตระหนัก และให้ความสำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

3. ผลการตอบปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ด้านหลักประสิทธิภาพไม่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรให้มีการพัฒนาความสามารถในการทำงาน ควรส่งเสริมให้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับงานในแต่ละฝ่ายให้เป็นรูปธรรม 2) ด้านหลักประสิทธิผล ไม่สร้างกระบวนการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน ควรจัดโครงสร้างการบริหารงานแต่ละฝ่าย กำหนดภาระงานให้ชัดเจน 3) ด้านหลักการตอบสนอง ไม่เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็น ควรเปิดใจยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง 4) ด้านหลักภาวะรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ ขาดทักษะในการดำเนินแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันต่อความต้องการของผู้รับบริการ ควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหา 5) ด้านหลักเปิดเผยและโปร่งใส ไม่ได้ปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน ควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่

เพิ่มข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน 6) ด้านหลักนิติธรรม การดำเนินงานภายในสถานศึกษาเลือกปฏิบัติ ควรใช้กฎระเบียบ และข้อบังคับเดียวกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ 7) ด้านหลักความเสมอภาค มอบหมายงานครูและบุคลากรแต่ละคนไม่เท่าเทียมกัน ควรมอบหมายภาระงานให้กับทุกคนได้ทำและมีการกระจายภาระงานให้ทุกคน 8) ด้านหลักการมีส่วนร่วมและการพยายาม แสวงหาฉันทามติ ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการ ครู บุคลากรและชุมชน ควรเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็น 9) ด้านหลักการกระจายอำนาจ มอบอำนาจหน้าที่ให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียนไม่ตรงกับความถนัดและความสามารถ ของบุคคล ควรจัดทำข้อมูลบุคลากรเกี่ยวกับวุฒิทางการศึกษาและความสามารถพิเศษ และ 10) ด้านหลักคุณธรรมและ จริยธรรม ขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ควรยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดี

สรุป

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ทั้ง 10 หลัก ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถตรวจสอบได้ 5) หลักเปิดเผย และโปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการมีส่วนร่วม และการพยายามแสวงหาฉันทามติ 9) หลักการกระจายอำนาจ 10) หลักคุณธรรม และจริยธรรม เป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นหลักการโดยมีใช้หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎี การบริหารงาน แต่เป็นหลักการการทำงาน ซึ่งนำมาใช้เพื่อการบริหาร ที่สอดคล้องพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้องอย่างมืออาชีพ โดยการนำหลัก ธรรมาภิบาลไปใช้ในการวางแผน (Planning) ดำเนินการ (Proceed) ตรวจสอบ (Check) ปรับปรุง (Improve) และพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรมและยั่งยืน อาจกล่าวได้ว่า ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีหลักคุณธรรม เป็นที่ตั้งอยู่ในกรอบของศีลธรรมเชื่อได้ว่า หลักธรรมาภิบาล อื่น ๆ อีก 9 หลัก ที่เหลือก็จะตามมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ของผู้บริหารสถานศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างครบถ้วนตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะก่อให้เกิดสังคมที่มีคุณค่า และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความรู้รักสามัคคี ส่งผลให้งานนั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่บริหารจัดการ ด้วยหลักธรรมาภิบาลนั้น ก็คือ การก่อให้เกิดผลดีต่อคุณภาพผู้เรียน เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับที่น่าพอใจเพียงบางประเด็นเท่านั้น คือ หลักประสิทธิภาพ มีการจัดการควบคุมการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า หลักประสิทธิผล มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการ ของผู้รับบริการทุกฝ่าย และหลักการตอบสนอง การดำเนินงานของสถานศึกษาตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วนด้านอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ส่วนร่วมและควรให้มีกรอบสมมติฐานเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาให้มาก

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษางานวิจัยวิจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: CURSQA.
- กฤษดา ส่งแสง. (2563). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต)*. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, นครศรีธรรมราช.
- เกษม วัฒนชัย. (2546). *ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

- จุฑามาส นาคปฐม. (2559). *การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญาวัดใหญ่อินทราวม เทศบาลเมืองชลบุรี* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ธัญลักษณ์ มาลัย. (2563). *ทัศนะของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดนครศรีธรรมราช* (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, นครศรีธรรมราช.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์ และคณะ. (2554). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมการเขียนและวิเคราะห์ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์* (รายงานการวิจัย). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ประเวศน์ มหารัตน์กุล. (2543). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์แนวทางใหม่*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริม.
- พรธนิภา ไชยศรี. (2563). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- พรรณิ ลีกิจวัฒนา. (2558). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ภัทรวิดี อุทัยกรณ์. (2559). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ภูวินทร์ รัชพงษ์. (2559). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- วีไลรัตน์ ฝ่ายดี. (2559). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2*. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ศรีณยู หงขวางค์. (2564). *ทัศนะของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, นครศรีธรรมราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี.
- สิชล เพิ่มพูน. (2560). *การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1* (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- Cronbach, L.J. (1990). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 202-204.